

Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi/
Journal of Travel and Hospitality Business
Cilt/Vol:21(3),Yıl/ Year:.,2024 ss/pp,697-718
Gönderim Tarihi/ Received: 16.04.2024
Kabul Tarihi /Accepted: 05.11.2024
DOI: 10.24010/soid.1469187

Gülhane Parkı Deneyimi: İstanbul'un Tarihi Kalbinde Ziyaretçilerin Gözünden Bir Değerlendirme

Gülhane Park Experience: An Evaluation from the Eyes of Visitors in the Historical Heart of Istanbul

Arş. Gör. Esra ERŞAHİN
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Turizm Fakültesi
E-posta: esraersahin@subu.edu.tr

Prof. Dr. Ramazan Pars ŞAHBAZ
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
Turizm Fakültesi
E-posta: pars.sahbaz@hbv.edu.tr

Öz

Kent parklarının ziyaretçi memnuniyeti üzerindeki etkilerini inceleyen çalışmaların artan önemi göz önünde bulundurularak, bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma, 2019-2023 yılları arasında İstanbul'daki Gülhane Parkı'nı ziyaret edenlerin TripAdvisor yorumlarını analiz ederek ziyaretçi memnuniyetini değerlendirmiştir. MAXQDA 20 ile yapılan içerik analizinde 403 yorum, parkın konumu, atmosferi, peyzajı, rekreasyon imkanları gibi 7 ana tema altında incelenmiştir. Ziyaretçiler, parkın temizliği, düzeni, tarihi atmosferi, ücretsiz girişi ve çocuklar için uygun alanları beğenmiş, güvenliği olumlu değerlendirmiştir. Sonuç olarak, parkın mutlaka ziyaret edilmesi gereken bir yer olduğu belirtilmiş ve yönetim için bazı düzenleme önerileri sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kent Parkları, Gülhane Parkı, Rekreasyon Olanakları, Ziyaretçi Yorumları, Ziyaretçi Memnuniyeti.

Abstract

Considering the growing importance of urban park studies focusing on visitor satisfaction, this study was conducted. This study evaluated visitor satisfaction by analyzing TripAdvisor comments of visitors to Gülhane Park in Istanbul between 2019-2023. In the content analysis conducted with MAXQDA 20, 403 comments were examined under 7 main themes such as the location of the park, atmosphere, landscape, and recreational opportunities. Visitors appreciated the cleanliness, order, historical atmosphere, free entrance, and child-friendly areas of the park, and evaluated its security positively. As a result, it was stated that the park is a must-visit place, and some regulation suggestions were presented for the management.

Key Words: City Parks, Gülhane Park, Recreation Opportunities, Visitor Comments, Visitor Satisfaction.

Extended Summary

Purpose

This study aims to analyze the comments made by visitors to Gülhane Park in Istanbul between 2019-2023 on www.tripadvisor.com.

Background

The need to travel is one of the oldest actions in human history and is thought to date back to 4000 BC. The first tourism movements began with displacement for trade purposes and continued with religious travels in 395 AD. In the modern era, tourism took on a different aspect with educational and cultural purposes. The invention of steam power facilitated travel and increased the number of participants. Today, thanks to developing means of transportation, millions of people travel to different regions for various reasons. Travels meet people's needs such as sightseeing, resting, having fun and learning (Yıldız and Kalağan, 2008).

The research examines the comments made about Gülhane Park with the data obtained from TripAdvisor.com. In this study covering the period of January 2019 - December 2023, the level of satisfaction with the park was analyzed through the opinions of local and foreign tourists.

Gülhane Park, as a combination of natural and historical riches, aims to conduct a study that examines the experiences of visitors in depth between 2019-2023. This analysis aims to provide objective data on visitor satisfaction by evaluating the park's recreation and tourism opportunities. The findings provide strategic directions for park management and emphasize its contributions to Istanbul's tourism sector. It is also expected to guide the sustainable management and development of historical areas.

The study aims to contribute to the literature by analyzing the current role of Gülhane Park's historical identity and changes in visitor perception. The examination of visitors' comments on online platforms offers an innovative method and constitutes a reference point for comparative studies for similar historical recreation areas. In this way, it is aimed to obtain important results for both academic research and practical applications.

Method

The universe of the study consists of tourists visiting Gülhane Park, and the sample consists of 403 tourists who visited the park and wrote comments on Tripadvisor between January 2019 and December 2023. Criterion sampling, one of the purposeful sampling methods, was used in the study. The research data was obtained by document review.

The research was designed as a qualitative case study in order to examine the comments made about Gülhane Park in depth and covers the period between January 2019 and December 2023. During this process, all comments on www.tripadvisor.com were manually transferred to a word processing program and care was taken to ensure that the parent collected complete and accurate data. Spelling errors were corrected and comments in languages other than Turkish were translated into Turkish by experts. A total of 403 comments were collected, and these comments were examined with content analysis, a qualitative research method, as they provided meaningful data.

Content analysis aimed to understand visitor experiences in depth by extracting certain themes, codes and categories. Comments were classified and analyzed according to their themes. The text-based data obtained were examined in detail using the MAXQDA 20 qualitative research program and similar sentences and paragraphs were conceptualized as 7 main codes and 27 sub-codes. This process enabled analysis to be carried out within a general framework.

Findings

As a result of the comments of tourists visiting Gülhane Park, a total of 1499 sections were coded and 403 comments were analyzed. The subject that tourists emphasized the most was concentrated in the subcode "Proximity to Other Tourist Attractions", while "Proximity to Topkapı Palace" came in second.

When visitors' comments about the park's surroundings and atmosphere were examined, 40% of the comments stated that the park had a pleasant atmosphere. The second place was stated by 17% that the park was clean, tidy and well-maintained. In addition, 13% emphasized the refreshing and relaxing features of the park.

While 93% of the comments about landscape and nature were about the park's green areas, 7% were about landscape design. In the comments about recreational opportunities, it was determined that "museums, historical buildings and other attractions" were emphasized the most, the park was evaluated as a "resting area" and 28% drew attention to recreational opportunities.

While 42% of the visitors' comments stated that they could enter the park for free, 25% emphasized the historical texture of the park, and 7% gave negative feedback. In addition, 96 statements containing recommendations about Gülhane Park were used to make recommendations to potential visitors (93%) and authorities (7%). It was observed that most of the recommendations were aimed at potential visitors.

Results

In the comments made about Gülhane Park, it was stated that its proximity to important touristic points of Istanbul and ease of access by public transportation were emphasized. Visitors stated that the park offered a spacious, peaceful and nature-infused atmosphere, and that it was clean and well-maintained. While the landscaping arrangements were generally appreciated, it was emphasized that the park's various recreational opportunities (historical structures, museums, rest areas) and being open to the public and free of charge were important points of attraction. It was also stated that the park provided a safe environment and had suitable playgrounds for children.

However, there was also negative feedback about the park; visitors complained about the lack of maintenance, irregularities and inadequacy of recreational areas. These negativities were evaluated as important points to be taken into consideration by the park management.

As a result, it was stated that Gülhane Park is an area that contributes to the historical and cultural importance of Istanbul, offers various activities and stands out with its natural beauties. The positive evaluation of the opportunities offered by the park by visitors provides clues that can guide the park management in future development studies. The park management should take steps to improve the quality of the park and provide a better experience for visitors by taking this feedback into

account. It was also emphasized that efforts should continue to preserve the historical and cultural values of the park.

1. Giriş

Seyahat etme ihtiyacı insanoğlunun var oluşundan beri süregelen bir eylemdir. Bu hareketlilik Sümerliler tarafından yazının, paranın ve tekerleğin ilk icat edildiği M.Ö. 4000 yıllarına kadar götürülebilir. İlk turizm hareketi eski çağlarda insanoğlunun ticaret amacıyla gerçekleştirdikleri yer değiştirme eylemleri ile başlamıştır. Müslüman ve Hristiyanlığı yaymak amacıyla M.S. 395 yıllarında dini amaçlı seyahatler gerçekleştirilmiştir. Yeniçağda ise turizm hareketleri eğitim ve kültür amacıyla yapılmaktaydı. Buhar gücünün icadı ile birlikte insanların bir yerden başka bir yere hareket etmesi daha da kolaylaşmış turizme katılan insan sayısı artış göstermiştir. Günümüzde ulaşım araçlarının gelişimi ve artışı ile birlikte milyonlarca insan yaşadıkları yerlerden geçici sürelerle ayrılarak bir ülkeden başka bir bölgeye seyahat etmektedir. İnsanlar bu seyahat sırasında gezip-görme, dinlenme, eğlenme ve öğrenme gibi psikolojik, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamaktadırlar (Yıldız ve Kalağan, 2008).

Turizm, insanların sürekli ikametgâh ettikleri yerlerden başka bir yere gelir ve kazanç etme amacı taşımayan, daha çok iş, merak, din, sağlık, spor, istirahat, kültür ve snobizm gibi amaçlarla gerçekleştirilen hareketliliğdir. Ayrıca turizm, aile ziyareti, kongre ve seminerlere katılma gibi nedenlerle bireysel veya toplu olarak gerçekleştirilen hareketliliğin kısa süreli konaklamalardan doğan etkileşimleri olarak da ifade edilmektedir (Öztürk, 2018). Rekreyasyon kavramı ise İngilizce "Recreation" kelimesinden gelmektedir. Kelime; "dinlenmek, canlanmak, hayat vermek ve eğlenmek" anlamlarını taşımaktadır (Günçan, 2021: 167). İnsanlar günlerinin önemli bir bölümünü çalışarak geçirmekte ve arta kalan zamanlarını dinlenme, eğlenme vb. ihtiyaçlarını karşılamak için harcamaktadırlar. Rekreyasyon bu arta kalan boş zamanda kişilerin aile veya arkadaşları ile bazen de bireysel olarak zihinsel ve fiziksel olarak kendilerini yenilemek için gerçekleştirdikleri rekreatif etkinlikler bütünüdür (Karaküçük, 2005: 61). Rekreyasyon kavramının en önemli özelliği boş zamanlarda ve gönüllü olarak yapılıyor olmasıdır (Karaküçük ve Akgül, 2016: 43-53). Turizm ve rekreyasyon kavramları genellikle aynı kaynakları ve alanları kullanan, aynı tüketici kitlesinin bütçelerinden faydalanmak için rekabet eden ve katılımcılar üzerinde benzer sosyal ve psikolojik etkiler oluşturan faaliyetleri içermektedir (Çankaya, 2014). Etkinliklere katılımın boş zamanlarda ve gönüllü olarak gerçekleştirilmesi, fiziksel veya düşünsel bir hareketlilik içermesi, farklı demografik özellikteki kişilerin ve farklı toplumsal yapıya sahip bireylerin katılabilmeleri, bireysel veya toplu olarak gerçekleştirilebilmesi vb. unsurlar açısından turizm ve rekreyasyon faaliyetleri benzerlik gösterir. Her iki kavram arasında farklarda mevcuttur. Örneğin; rekreyasyon daha kısa süreli, turizm daha uzun süreli etkinlikleri içerir. Turizmde esas unsur konaklama iken rekreyasyonda böyle bir zorunluluk yoktur. Turizm arzı daha ulusal (bütün ülke) iken rekreyasyon arzı daha çok (yerel halka yönelik) yereldir (Öztürk, 2018: 39).

Gülhane Parkı, İstanbul'un tarihî merkezinde konumlanmış önemli bir rekreyasyon ve turizm alanıdır. Yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çeken bir turistik mekân olmasının yanı sıra yakın çevresindeki yerel halka ve turistlere rekreyasyon etkinliklerini gerçekleştirebilecekleri bir etkinlik alanı sunmaktadır. Park, Topkapı Sarayı'nın yanı başında yer alırken, Sultanahmet Meydanı'na da oldukça yakın bir mesafededir. Parkın stratejik konumu, ziyaretçilere hem tarihî ve turistik mekânlara kolay erişim sağlamak hem de etkileyici bir deniz manzarası sunmaktadır.

Park, Osmanlı İmparatorluğu'nun zengin tarihine ev sahipliği yapar. Topkapı Sarayı'nın bahçesi olarak başlaması, parkın Osmanlı dönemine ait mimari ve yaşam tarzını yansıtması açısından önemlidir (Uras, 2023; Garipağaoğlu, 2013). Ayrıca tarih boyunca Gülhane Parkı çeşitli kültürel etkinliklere de ev sahipliği yapmıştır. Osmanlı döneminde Gülhane Parkı bir imparatorluk sembolizminin ön planda tutulduğu alan olarak benimsenirken, Erken Cumhuriyet Dönemi'nde yeni rejimin kutlandığı ve yeni değerlerin yansıtıldığı bir milli platformdu. Demokrat Parti Dönemi'nde ise park, Bahar ve Çiçek Bayramı etkinliklerinin yapıldığı bir festival alanıydı (Konuk, 2023). Bu nedenle Gülhane Parkı, tarihe ve kültüre duyarlı ziyaretçiler için bir öğrenme ve keşif merkezi hâline gelmiştir. Konserler, sergiler ve tiyatro gösterileri gibi etkinlikler, parkı canlandırmakta ve ziyaretçilere farklı deneyimler sunmaktadır. Yeşil alanları ve dinlenme noktalarıyla da dikkat çeken Gülhane Parkı, İstanbul'un karmaşık ve yoğun yaşamından uzaklaşmak isteyenler için ideal bir mola noktasıdır.

Çalışmanın amacı, 2019-2023 yılları arasında İstanbul'daki tarihî rekreasyon ve turizm alanı olan Gülhane Parkı'nı ziyaret eden ziyaretçilerin www.tripadvisor.com sitesine yaptıkları yorumları analiz etmek ve parkın sunmuş olduğu rekreasyon imkânlarını, ziyaretçilerin bu imkânlardan ne ölçüde memnun kaldıklarını değerlendirmektir. Bu çalışma hem yerli hem de yabancı turistlerin park deneyimlerine yoğunlaşarak, tarihî ve kültürel önemini günümüz rekreasyon ve turizm alanları bağlamında ele almaktadır. Çalışma yalnızca Gülhane Parkı'nı ziyaret eden yerli ve yabancı turistlerin yorumlarına dayalı memnuniyet analizi ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca parkın sağladığı rekreasyonel imkânlar ve ziyaretçilerin bu imkânlardan memnun kalma düzeylerine odaklanılmıştır. Çalışmanın bu sınırlılıklarından dolayı, parkın çevresel sürdürülebilirlik politikaları ve çevresel etkileri, yönetim süreçleri, parkın sosyal etkinlik potansiyeli, farklı kullanıcı gruplarının (yaşlılar, gençler ve çocuklu aileler gibi) parkı ne amaçla kullandıklarına yönelik değerlendirilmelere yer verilmemiştir.

Çalışma, Gülhane Parkı'nın tarihî kimliğinin günümüzdeki rolünü ve ziyaretçi algısındaki değişimleri anlamak açısından önemli bir veri seti sunmaktadır. Bu çalışma, hem park yönetimi hem de benzer tarihî alanların geliştirilmesi ve sürdürülebilir yönetimi açısından yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışma, literatürde tarihî rekreasyon alanlarının kullanıcı deneyimi ve memnuniyeti bağlamında ele alındığı nadir araştırmalardan biridir. Özellikle ziyaretçilerin çevrimiçi platformlarda paylaştıkları yorumların analiz edilmesi, ziyaretçi deneyimlerini analiz etme konusunda yenilikçi bir yöntem sunmaktadır. Ayrıca, Gülhane Parkı özelinde elde edilen bulgular, şehir parklarının turistik ve rekreasyonel açıdan değerlendirilmesi konusundaki literatüre özgün katkılar sunacağı ve diğer tarihî parkların yönetimi ile ilgili karşılaştırmalı çalışmalar için bir referans noktası oluşturacağı düşünülmektedir. Bu şekilde, hem akademik araştırmalara hem de uygulamaya yönelik önemli çıkarımlar yapılabilecektir.

2. Kavramsal Çerçeve

Gülhane Parkı, İstanbul'un tarihî ve kültürel zenginliğini yansıtan önemli bir rekreasyon alanıdır. Tarihî kökleri 16. yüzyıla dayanan ve Osmanlı İmparatorluğu'nun dönemsel değişimlerine tanıklık eden bu park, günümüzde hem yerli hem de yabancı ziyaretçilerin ilgisini çeken bir noktadır. İstanbul'un tarihî kalbinde yer alan park, Topkapı Sarayı, Ayasofya, Sultanahmet Camii gibi önemli yapılarla çevrili olup, şehrin kültürel mirasına çok önemli bir katkı sunmaktadır. Bu başlık altında, Gülhane Parkı'nın geçmişi, kültürel öğeleri hakkında bilgi verilecek, parkın İstanbul'un tarihî ve kültürel dokusundaki yeri ifade edilmeye çalışılacaktır.

2.1. Kent Parkı Kavramı

Yeşil alanlar ve doğal peyzajlarıyla donatılmış olan parklar, insanlara doğayla iç içe vakit geçirme fırsatı verirken aynı zamanda sosyal alanlar olarak da hizmet verirler. Piknik yapma, spor aktiviteleri, çocukların oyun oynaması gibi etkinlikler için uygun ortamlar sağlarlar. Açık havada egzersiz yapmak isteyenler için yürüyüş yolları, koşu parkurları ve bisiklet yolları gibi imkânlar sunarlar. Ayrıca, şehirdeki doğal çevreyi deneyimleme şansı vererek bitki örtüsü, su ögeleri ve doğal yaşamı gözlemlene imkânı sağlarlar. Bazı parklar kültürel etkinliklere ev sahipliği yaparken, diğerleri ise eğitici faaliyetler düzenleyerek şehir sakinlerini çeşitli konularda bilgilendirirler. Kent parkları, şehir yaşamında önemli bir rol oynar ve toplumsal, ekolojik ve sağlık açısından birçok fayda sağlarlar (Tepe, 2010).

İlkçağlarda bahçeler yerleşik hayata geçiş ve tarım ile birlikte kurulmaya başlamıştır. Babil ve Asurlular Mezopotamya'da halk parkları meydana getirmişler, Mısırlılar ise zengin mezarları ve mabetler yanına büyük parklar inşaa etmişlerdir. Halka açık ilk park ise Roma'da Lukel tarafından yaptırılmıştır. Bizans döneminde eski Yunan, Roma ve Asya uluslarının etkisi ile Bizans döneminde İstanbul'da yapılan saray bahçeleri en ünlüleridir. Orta Çağ (476-1453) Avrupa'da iç karışıklıkların ve savaşların yoğun olarak gerçekleştiği bir dönemdir. Bunların yanı sıra kültür, sanat ve siyaset alanında büyük değişiklikler yaşanmıştır. 10.yüzyılın sonlarına doğru ilk defa Floransa'da halk bahçeleri kurulmuştur. Bu bahçelerde bayram şenlikleri oyunlar ve günlük eğlenceler düzenlenmiştir. Bu çağda İslam coğrafyasında ise bahçeler dinin etkisi ile gelişim göstermiştir (Özdemir Şahin ve Eşbah Tunçay, 2023).

Rönesans ve 17. yüzyıl sonrasında büyük parkların oluşumu, geniş yeşil alanların, büyük saray ve köşklere bahçeleriyle başlamıştır. Başlangıçta sadece soyluların erişebildiği ve halkın erişimine kapalı olan bu alanlar, 1700 yılında Roma'daki Villa Borghese'nin halka açılmasıyla birlikte değişmeye başlamıştır. Fransız İhtilali'nden sonra Fransa'da birçok park halka açılmış ve aristokrasieye ait olan alanlar halkın kullanımına sunulmuştur. Aynı dönemde Hindistan'da Şah Cihan tarafından yaptırılan Taç Mahal'in çevresinde halkın kullanımı için bir park olarak düzenlenmiştir. Çin ve Japonya'da ise saray bahçeleri halka açık park niteliğini daha yoğun bir şekilde üstlenmiştir (Kostof, 1992). 14. yy. sonunda Osmanlılar Anadolu'da mesire ve çayır alanları, halka açık doğal parklar hâline getirmişlerdir. (Özdemir Şahin ve Eşbah Tunçay, 2023).

Kentlerin hızla büyümesi ve nüfus yoğunluğunun artması, dinlenme alanlarına duyulan ihtiyacı artırmıştır. Park kavramı tarihte eski medeniyetlerde de karşılığını bulmuştur. Antik Yunan dönemine kadar uzanan kent parklarının kuruluşu, tapınakların yakınlarında yürüyüş ve gezinti amaçlı alanların bulunduğu döneme dayanmaktadır. Avrupa'da ise 17. ve 18. yüzyıllarda kraliyet ailesinin yararlanabileceği parklar zamanla halkın baskısıyla kamusal parklara dönüşmüştür. 19. yüzyılda Sanayi Devrimi ile birlikte kentlerin hızla gelişmesi, dinlenme ve rekreasyon ihtiyacını artırmış ve halk için parkların açılması zorunlu hâle gelmiştir (Başsüllü, 2019).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde yeşil alan anlayışı genellikle padişah ve soylulara özel bahçeler şeklinde olmuştur (Aslanoğlu Evyapan, 1972). Ancak Lale Devri etkisiyle Batı ve Doğu park anlayışlarından esinlenilerek halka açık mesire yerleri ve koru alanları oluşturulmuştur (Başsüllü, 2019). 19. yüzyılın ikinci yarısında İstanbul'da kentin büyümesi, geniş açık alanların azalması ve batılılaşma etkileri, belediyelerin kamusal nitelikli parklar oluşturmasına sebep olmuştur. Bu dönemde Dolmabahçe Sarayı'nın yapılmasıyla Avrupa etkisi İstanbul'da da görülmüştür. Yıldız

Parkı, İstanbul'un en büyük parklarından biri olan 'Mabeyn Bahçesi' olarak bilinirken, Gülhane Parkı ise sarayın dış bahçesi olarak düzenlenmiştir. İlk halka açık parklar sınırları belirli olarak Abdülaziz döneminde yapılmıştır. Taksim Millet Bahçesi (1869) ve Kısıklı'da açılan Millet Parkı (1870) bu dönemin önemli örneklerindedir. Üsküdar'daki Doğancılar Parkı da aynı dönemde yapılmıştır. Bu millet bahçelerinde kütüphane, tiyatro, Osmanlı kulübü gibi yapılar da yer almıştır. Özellikle Ulus'taki Millet Bahçesi, toplanma ve kutlama yeri olarak önem kazanmış, Sakarya Savaşı'nın ardından Mustafa Kemal'i karşılamaya gelenlerin duygularını ifade ettikleri bir mekân hâline gelmiştir. İlk İşçi Bayramı da 1922'de bu bahçede kutlanmıştır (Özdemir Şahin ve Eşbah Tunçay, 2023).

Cumhuriyet döneminde ise kentlerdeki hızlı büyüme ve sanayileşme sonucu parklar kaçış noktası olarak görülmüş ve planlı park yapımı hız kazanmıştır. Cumhuriyet ilan edildikten sonra parklar konusunda yeni stratejiler belirlenmiştir. Kentlerdeki hızlı büyüme, sanayileşme sürecinin getirdiği olumsuz etkiler ve çevre kirliliği gibi faktörler, parkların insanlar için bir kaçış ve dinlenme noktası olarak daha da önemli hâle gelmesini sağlamıştır. Bu dönemde, halka açık yeşil alanlar olan koru ve mesire yerleri, parklarla birlikte yeşil alan kavramının genişlemesine katkı sağlamıştır. Aynı zamanda, parkların planlı bir şekilde yapılması ve düzenlenmesi konusunda da çalışmalar hız kazanmıştır. Bu çabalar, şehirlerde yaşayan insanların doğayla daha fazla etkileşimde bulunmalarını ve çevre dostu yaşam alanlarının oluşturulmasını amaçlamaktadır (Başsüllü, 2019).

Sürdürülebilir kent ve iklim pozitif parklar, şehirlerde çevresel sürdürülebilirliği artırmak ve iklim değişikliğiyle mücadeleye katkı sağlamak amacıyla 1987'den günümüze kadar olan süreçte tasarlanmış özel park türleridir. Sürdürülebilir kent parkı, çevre dostu uygulamalarıyla bilinir. Enerji tasarruflu aydınlatma sistemleri, yağmur suyu hasadı ve geri dönüşüm sistemleri gibi çevre dostu altyapılar içerirler. Aynı zamanda, doğal bitki örtüsünün korunması, biyoçeşitliliğin desteklenmesi ve su tasarrufu sağlayan peyzaj düzenlemeleriyle çevresel etkiyi minimize ederler (Aksoy ve Samur, 2012; Erdoğan Onur ve Demiroğlu, 2016). İklim pozitif parklar ise, sera gazı emisyonlarını azaltarak veya nötrleyerek iklim değişikliğiyle mücadelede olumlu bir rol oynarlar. Örneğin, karbon salınımını azaltmak için yeşil binaların, güneş enerjisi sistemlerinin ve enerji verimli altyapıların entegre edilmesi gibi önlemler alabilirler. Ayrıca, bitki örtüsü ve ağaçlandırma gibi doğal unsurların artırılmasıyla karbon emilimi sağlanabilir (Özkaplan Yörüklü, 2021; Özdemir Şahin ve Eşbah Tunçay, 2023).

Bu park türleri, şehirlerdeki yaşam kalitesini artırırken çevresel etkileri minimize etmeyi ve iklim değişikliğiyle mücadeleye pozitif katkı sağlamayı hedefler. Yeşil altyapı, yenilenebilir enerji kullanımı, su yönetimi ve atık azaltma gibi konularda sürdürülebilirlik ilkelerini gözeterek tasarlanırlar. Ekonomik ve çevresel değerleri bir denge içerisinde ele alan yaklaşımlar sürdürülebilir kent yönetimi sistemleri olarak tanımlanmaktadır (Turna ve Solmaz, 2022). Günümüzde kent parkı sürdürülebilirliği ekolojik unsurları merkeze almıştır. Ekolojik olarak sürdürülebilir parklar ekonomik fayda ve sosyal hayatı teşvik etme gibi boyutları da desteklemektedir. Ayrıca mevcut parkların sürdürülebilirliğini sağlayan yönetim çalışmaları da son zamanlarda önem kazanmaya başlamıştır (Özdemir Şahin ve Eşbah Tunçay, 2023).

Modern şehirlerde yeşil alanlar sosyal, kültürel ve rekreasyonel açıdan çeşitli işlevler sunmaktadır. Bu mekânlar insanların boş zamanlarında dinlenme ve eğlenme amacıyla tercih ettikleri mekânlar olmanın ötesinde, kentin sosyal ve kültürel dokusunu pekiştiren, insanların sosyalleştiği ve doğayla iç içe oldukları alanlardır. İstanbul'un kalbinde yer alan Gülhane parkı da zengin tarihî dokusu ile bu kavrama somut bir

örnektir. Tarihî süreç içerisinde Gülhane Parkı, Cumhuriyet Dönemi'nde halka açılması ile saray bahçesinden bir kent park olma sürecine evrilmiştir. Bu süreç Gülhane Parkı'nın bir kent park olma özelliği kazanmasında dönüm noktası olmuştur. Parkın halkın kullanımına açılması ile birlikte rekreasyonel olanakları genişlemiş, estetik ve tarihî bir mekân olmanın yanı sıra sosyal etkileşim merkezi hâline gelmiştir. Parkın sunduğu rekreasyonel olanaklar kent park kavramı ile örtüşmektedir. Oyun alanları, yürüyüş parkurları, kültürel faaliyetler için tercih edilen açık hava mekânları, dinlenme ve eğlenme mekânları vb. özellikler kent parkların sağladığı bütün sosyal, kültürel ve rekreasyonel olanakları karşılamaktadır. Kültürel bir simge hâline gelen Gülhane Parkı, modern kent yaşamının tarihî bir atmosferle birleştiği mekân olma özelliğini taşımaktadır. Park bu özelliğinden dolayı kent park kavramının işlevsel sınırlarını genişleten bir örnek sunmaktadır. Sonuç olarak Gülhane Parkı, sağladığı rekreasyonel imkânlar ve tarihî dokusu ile kent park kavramının bütün fonksiyonlarını karşılayarak kültürel ve tarihsel boyutları ile zenginleştirir.

2.2. Gülhane Parkının Tarihî ve Kültürel Önemi

Bu çalışma, Gülhane Parkı'nın tarihî ve kültürel önemine odaklanmaktadır ve parkın çevresel etkileri veya modern kullanım alışkanlıkları bu çerçevenin dışında bırakılmıştır.

Gülhane Parkı'nın tarihî kökenleri, Osmanlı İmparatorluğu'nun en önemli saraylarından biri olan Topkapı Sarayı'na dayanır. Sarayın hemen yanında yer alan bu alan, başlangıçta sarayın bahçesi olarak kullanılmıştır. Osmanlı döneminde İstanbul'daki her ev veya konak gibi, padişahlara ait saraylar, kasırlar ve köşklerin de birer bahçesi bulunuyordu. Topkapı Sarayı'nın bahçesine ise "Hasbahçe" deniliyordu ve buradaki binalarda ilim ve sanat öğretilmekteydi (Erdoğan, 1958). İstanbul'un fethinden sonra Osmanlılar, kendileri için Eski Saray'dan sonra ikinci bir saray inşa etmişlerdir. Bu saray 1472 yılında Çinili Köşk'ün yapılması ile Sarayburnu'nda kurulmuş ve Yeni Saray olarak da adlandırılmıştır. Daha sonraki dönemlerde birçok yapı, bahçe ve av sahası eklenerek büyütülmüş ve günümüzde Topkapı Sarayı olarak bilinen kompleks oluşmuştur (Aslanoğlu Evyapan, 1972).

Osmanlı döneminde, Gülhane Parkı Topkapı Sarayı'nın dış bahçesi olarak bilinmekteydi. Ancak Şehremini (Belediye Başkanı) Cemil Paşa döneminde (1912-1914, 1919-1920), parkta önemli bir dönüşüm yaşandı ve bu dönemde Türkçe'de "Park" kelimesi ilk kez kullanılarak dilimize girdi (Dedeoğlu, 2006). Cemil Paşa'nın yönetimi altında yapılan düzenlemelerle park, halka açık modern bir dinlenme ve eğlence alanına dönüştürüldü. Bu dönemde Gülhane Parkı, İstanbul'un önemli bir rekreasyon ve sosyal etkinlik merkezi hâline geldi (Engin, 1996).

Cumhuriyet dönemi sonrasında Gülhane Parkı, İstanbul'un önemli dinlenme ve eğlence alanlarından biri olarak varlığını sürdürmüştür. Cumhuriyet'in ilk yıllarında park, modernizasyon ve düzenleme çalışmalarıyla yenilenmiş ve halkın kullanımına açılmıştır. Bu dönemde park, İstanbul'un kültürel ve sosyal yaşamında önemli bir rol oynamıştır. Gülhane Parkı, Cumhuriyet sonrasında kültürel ve sportif çeşitli etkinliklere de ev sahipliği yapmıştır. Parkta düzenlenen konserler, tiyatro gösterileri, resim sergileri gibi etkinlikler, İstanbul'un sanatsal ve kültürel yaşamına katkıda bulunmuştur. Ayrıca park, çocuklar için oyun alanları, aileler için piknik alanları ve spor alanları gibi çeşitli aktivite imkânları sunarak geniş bir ziyaretçi kitlesine hitap etmiştir. Gülhane Parkı, yeşil alanları, tarihî dokusu ve çeşitli etkinlikleriyle İstanbul'un yaşam kalitesini artıran önemli bir rekreasyon alanı olmuştur.

2.3. Gülhane Parkı'nın İstanbul'un Tarihî Kalbindeki Konumu

Gülhane Parkı, İstanbul'un tarihî kalbi olarak kabul edilen bölgede bulunmaktadır. Bu park, İstanbul'un Sarayburnu denilen noktasında yer alır ve Topkapı Sarayı'nın doğu kısmında Marmara Denizi'ne doğru uzanan bir bölgede konumlanmıştır. Sarayburnu, şehrin en eski ve tarihî bölgelerinden biridir ve çeşitli tarihî yapıların yanı sıra parklar ve yeşil alanlarla da zenginleştirilmiştir. Gülhane Parkı'nın bu bölgedeki konumu, tarihî ve kültürel açıdan zengin bir çevreye sahip olduğunu göstermektedir.

Park, yaklaşık 100.000 metrekarelik bir alanı kaplar ve tarihte Sultan Abdülmecit'in İslahat Fermanı'nın halka okunduğu Gülhane Hatt-ı Şerifi olarak bilinen ünlü yerdir. Adını, eskiden bu bölgede saray için gülbeşeker yapılan bir imalathane yerinden almıştır (Garipağaoğlu, 2013). Parkın iki giriş kapısı vardır: Sarayburnu Kapısı ve İstanbul Kapısı (Sultanahmet Kapısı). Bu giriş kapıları, geniş bir asfalt yol ile birbirine bağlanır ve parkın içine doğru uzanır. Gülhane Parkı'nın Alemdar caddesi tarafındaki kapısından girildiğinde, yolun sağ tarafında İstanbul Şehremini Cemil Topuzlu'nun büstü bulunmaktadır. Parkın Sarayburnu kısmı, eskiden Sirkeci demiryolu hattı üstünden bir köprü ile bağlıydı ancak 1958'de sahil yolunun açılmasıyla parktan ayrılmıştır. Sarayburnu'nda ise Atatürk'ün heykeli bulunmaktadır (Garipağaoğlu, 2013).

Gülhane Parkı, çevresindeki tarihî ve turistik yapılarla önemli bir bütünlük oluşturur. Parkın Topkapı Sarayı ile olan yakınlığı, Osmanlı İmparatorluğu'nun merkezi ve önemli bir simgesi olan sarayla organik bir ilişki kurmasını sağlar. Ziyaretçiler, park içinde yürüyüş yaparken aynı zamanda Topkapı Sarayı'nın tarihî atmosferini de hissedebilirler.

Sultanahmet Camii ve Ayasofya gibi önemli ibadet ve kültür merkezleri de parkın çevresinde yer alır. Bu yapılar, park ile birlikte İstanbul'un tarihine ve kültürel zenginliğine derin bir bakış sunar. Ayrıca Kapalıçarşı gibi alışveriş merkezleri de parkın yakınında bulunur, bu da ziyaretçilere tarihî ve kültürel deneyimlerini alışverişle birleştirme imkânı verir.

Basilica Cistern ve Hagia Sophia gibi tarihî su yapıları da parkın yakınındadır. Bu yapılar, park ile tarihî su sistemleri ve mimari özellikler açısından organik bir bağ kurar. Son olarak, Sultanahmet Meydanı ve İstanbul Arkeoloji Müzeleri gibi mekânlar da parkın çevresinde yer alır ve tarihî, kültürel ve sanatsal açıdan zengin bir deneyim sunar.

Kentlerin yaşam kalitesini yükseltmek ve günümüzün en acil sosyal ve çevresel hastalıkları ile savaşmak için kent parklarının ve kentsel alanların potansiyeli son dönemde yeniden keşfedilerek, kentlerin sosyal, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirliğini artırmakta olduğuna ve insanın fiziksel, zihinsel, ruhsal sağlığı ve iyiliğinin yanı sıra, sosyal uyum sağladığına dair çalışmalar bulunmaktadır (Özdemir Şahin ve Eşbah Tunçay, 2023). Bu açıdan, sürdürülebilir kent parkları yönetiminin bireysel ve toplumsal olmak üzere birçok konuya doğrudan etkisi bulunmaktadır.

Bu çalışma vesilesiyle, sürdürülebilir kent parkları konusu İstanbul – Gülhane Parkı özelinde detaylı bir şekilde incelenmiş olacaktır. Ayrıca, sürdürülebilir kent parkları yönetimi konusu bağlamında sonuç kısmında birtakım görüş ve öneriler sunulacaktır. Böylelikle, hem parkın tarihî, kültürel vb. yönleri üzerinde durulacak hem de parkın ziyaretçiler gözünden değerlendirmeleri detaylı bir şekilde analiz edilecektir.

3. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmanın amacı, 2019-2023 yılları arasında İstanbul'daki tarihî turizm ve rekreasyon alanı olan Gülhane Parkı'nı ziyaret eden ziyaretçilerin www.tripadvisor.com sitesine yaptıkları yorumları analiz etmek ve parkın sunmuş olduğu rekreasyon ve turizm imkânlarını, ziyaretçilerin bu imkânlardan ne ölçüde memnun kaldıklarını değerlendirmektir. Bu çalışma, Gülhane Parkı'nın turizm ve rekreasyonel değerini anlamak, parkın sunduğu imkânların etkinliğini değerlendirmek ve potansiyel iyileştirme alanlarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma, İstanbul'daki tarihî ve kültürel öneme sahip Gülhane Parkı'nın rekreasyonel altyapısını ve ziyaretçilerin memnuniyet düzeylerini detaylı bir şekilde inceleyerek, park yönetimine ve gelecekteki geliştirme çalışmalarına destek olmayı hedeflemektedir.

Gülhane Parkı, sadece bir yeşil alan değil, aynı zamanda şehirdeki tarihî ve doğal zenginliklerin bir birleşimidir. Çalışma, 2019-2023 yılları arasında parkı ziyaret edenlerin deneyimlerini derinlemesine inceleyerek, parkın rekreasyon ve turizm imkânlarını ve ziyaretçi memnuniyetini objektif bir şekilde değerlendirme fırsatı sunmaktadır. Bu analiz, parkın yönetimine stratejik yönlendirmeler sunarak, gelecekteki geliştirme çalışmalarına yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Ayrıca, Gülhane Parkı'nın sürdürülebilir turizm ve rekreasyon açısından ne kadar önemli olduğunu vurgulayarak, İstanbul'un turizm sektörüne sağlayabileceği katkıları da ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu çalışma, sadece bir parkın değil, aynı zamanda bir şehrin tarihî ve kültürel dokusunu koruma ve geliştirme yolunda yapılabileceklerle ilişkin ipuçları sağlaması bakımından önem arz etmektedir.

Araştırmanın evrenini, Gülhane Parkı'nı ziyaret eden turistler oluştururken, örneklemini ise Ocak 2019 ile Aralık 2023 tarihleri arasında Gülhane Parkı'nı ziyaret eden ve Tripadvisor'a ziyaretiyle ilgili yorum yazan 403 turist oluşturmuştur. Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Bu yöntemde, örneklemin seçimi, probleme ilişkin belirlenen özelliklere sahip kişilerden, olaylardan, nesnelere veya durumlardan oluşmaktadır (Büyüköztürk ve diğ., 2013). Araştırma verileri, doküman incelemesi yöntemi kullanılarak elde edilmiştir.

Araştırma derinlemesine bir incelemeyi içeren nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması şeklinde tasarlanmıştır. Durum çalışması, tek bir durum veya olayın detaylı olarak analiz edildiği, verilerin düzenli bir şekilde toplandığı ve gerçek dünya koşullarının nasıl olduğuna odaklanıldığı bir yöntemi ifade eder. Öte yandan, çoklu durum çalışmaları, bir araştırma çerçevesinde birden fazla durumun incelendiği çalışmaları ifade eder (Subaşı ve Okumuş, 2017: 420-422).

Araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği üzerine yapılan çalışmalara göre, nitel araştırmalarda elde edilen verilerin doğrulanması genellikle çeşitleme, katılımcı ve meslektaş teyidi gibi yöntemlerle gerçekleştirilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013: 290) Araştırmanın güvenilirliği ise ziyaretçi yorumlarına yapılan kodlamaların araştırmacılar tarafından incelenerek belirlenen "Görüş Birliği" ve "Görüş Ayrılığı" kodlarının karşılaştırılmasıyla değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme için Miles ve Huberman'ın (1994) güvenilirlik formülasyonu kullanılmış, bu hesaplama sonucunda araştırmanın güvenilirliğinin %0,84 olduğu belirlenmiştir. Bu değer, %0,70'in üzerinde olduğu için kabul edilebilir güvenilirlik sınırları içerisinde yer almaktadır.

$$\text{Güvenirlilik} = \frac{\text{Uzlaşılın Kod Sayısı (27)}}{\text{Uzlaşılın Kod Sayısı (27)} + \text{Farklı Kod Sayısı(5)}} = 0,84375$$

Araştırma verileri, popüler bir seyahat sitesi olan TripAdvisor.com üzerinden elde edilmiştir. TripAdvisor, ziyaretçilerin turistik yerlere ilişkin deneyimlerini paylaştığı geniş bir kullanıcı tabanına sahip olduğu için, Gülhane Parkı hakkında yapılan yorumlar araştırmanın temel verilerini oluşturmuştur. Bu çalışma, kamuya açık veriler kullanılarak gerçekleştirildiğinden etik kurul onayı gerektirmemektedir. Çalışma, Ocak 2019 - Aralık 2023 tarihleri arasındaki dönemi kapsamaktadır. Bu tarihler arasında Gülhane Parkı hakkında yapılan tüm yorumlar araştırma kapsamında değerlendirilmiştir. www.tripadvisor.com adresinde Gülhane Parkı ile ilgili olan tüm yorumlar manuel olarak bir kelime işlemci programına aktarılmıştır. Bu süreçte araştırmacılar, yorumların eksiksiz ve doğru bir şekilde toplanmasına özen göstermiştir. Toplanan yorumlar üzerinde ilk adım olarak, yazım hataları düzeltilmiştir. Bu adım, yorumların anlaşılır ve tutarlı olmasını sağlamak amacıyla yapılmıştır. Gülhane Parkı'na ilişkin yapılan yorumların farklı dillerde de olabileceği öngörülerek, Türkçe dışındaki yorumlar uzman kişiler tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Bu sayede, araştırmanın kapsamı genişletilmiş ve çok dilli yorumlar dikkate alınmıştır. Toplamda 403 yorum toplanmıştır. Bu yorumlar, çalışma için anlamlı veriler sunacak nitelikte olduğu için analiz edilmek üzere işlenmiştir. Yorumlar, nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi ile detaylı bir şekilde incelenmiştir. İçerik analizi, belirli temaların, kodların ve kategorilerin çıkarılmasına olanak sağlayarak, ziyaretçi deneyimlerinin derinlemesine anlaşılmasını hedeflemiştir. Yorumlar temalarına göre sınıflandırılarak analiz edilmiştir. İçerik analizine göre örneklem profili aşağıdaki tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Tripadvisor Sitesine Yapılan Yorumların Genel Profili

Ülke	Türkiye, Rusya, İtalya, ABD ve Fransa, İngiltere.
Dil	Rusça, İngilizce, Türkçe, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Arapça.
Parkı Birlikte Ziyaret Ettiği Kişiler	Aile, Arkadaş, Sevgili, Tek Başına.

Tripadvisor sitesine yapılan yorumların genel profili değerlendirildiğinde, yaklaşık 66'dan fazla ülkeden ziyaretçi yorumu bulunmaktadır. En çok yorumun yapıldığı ülkeler ise; Türkiye, Rusya, İtalya, ABD ve Fransa, İngiltere'dir. Gülhane parkını ziyaret eden kişiler site üzerinden hangi dil ile yorum yapıkları de incelenmiş ve en çok yorumun İngilizce, Rusça, Türkçe, Fransızca, İtalyanca, İspanyolca, Portekizce, Arapça dillerinde yapıldığı gözlemlenmiştir. Parkı ziyaret eden kişilerin ortak birlikte ziyaret ettikleri kişi profilleri de incelenmiştir. Buna göre ziyaretçilerin en çok aileleri ile, daha sonra da arkadaş veya sevgili (çift) oldukları kişiler ile ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir. Bazı ziyaretçiler ise parkı tek başına ziyaret ettiklerini ifade etmişlerdir.

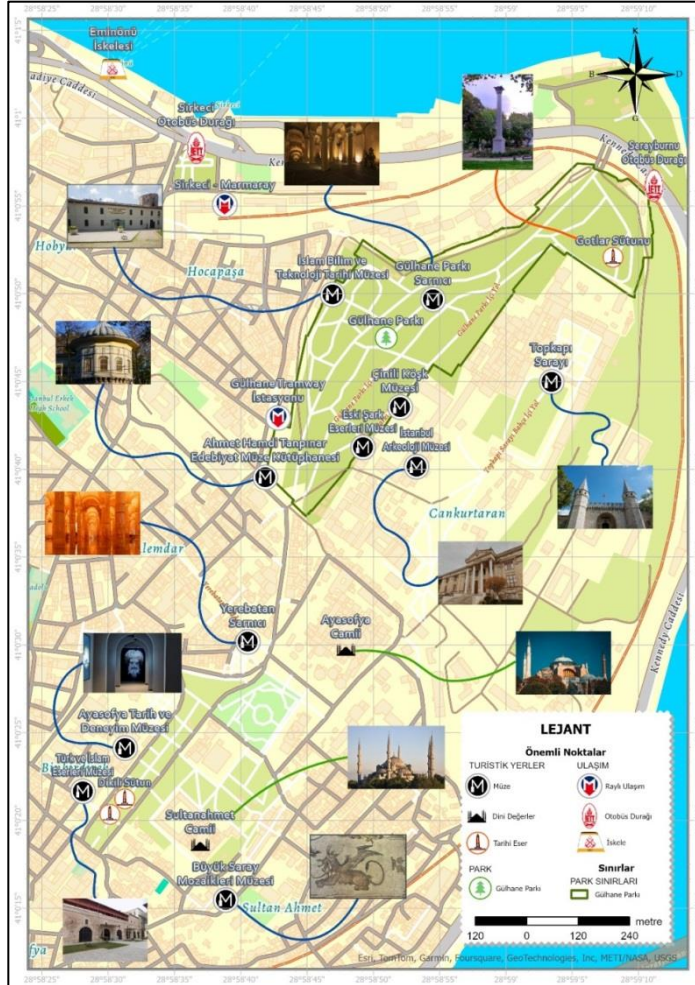
İçerik analizi sırasında, araştırmacı incelenen materyali sunuluş ve belirme frekansına bağlı olarak oluşturduğu temalarla tanımlar ve ardından analiz eder. Bu yöntem, verilerde tekrar eden örüntüleri ve önemli konuları tespit etmeyi amaçlar; böylece analiz sürecinde tematik bir yapı oluşturarak verileri derinlemesine incelemeye olanak sağlar (Spencer ve diğ., 2003: 200). Bu yöntem, verilerin kodlanması ve bu kodların sayımlarının yorumlanmasında da açıklayıcı bir yaklaşım benimser (Vaismoradi ve diğ., 2013: 400). Bu sayede, materyalin içeriğindeki önemli örüntülerin ve temasal unsurların anlaşılmasına ve detaylı bir çözümleme sürecine olanak tanır. Bu süreçte elde edilen metin tabanlı veriler, MAXQDA 20 nitel araştırma programı kullanılarak detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ziyaretçi yorumları gibi metin tabanlı verilerin kategorilere ayrılması, kodlanması ve analiz edilmesi için MAXQDA kullanılmıştır. İnceleme sonucunda ortaya çıkan benzer cümleler ve paragraflar genel bir çerçevede belirlenerek araştırmacılar tarafından 7 ana kod ve 27 alt kodlara ayrılmış ve kavramsallaştırılmış, böylece genel bir çerçevede analiz gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca "Konum ve Çevre" ile "Rekreasyon Olanakları" ana kodları kullanılarak bir kod haritası oluşturulmuştur.

Kod haritası oluşturulurken ilk adım olarak park çevresindeki parsellerin sorgulanması, indirilmesi ve ArcGIS program üzerinde işlenmesi adımları takip edilmiştir. Parsellerin sorgulanması ve indirilmesi işlemleri Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı'nın (TKGM) parsel sorgulama platformu üzerinden gerçekleştirilmiş (<https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/>), parkın sınırı ise TKGM'den temin edilen parsel verileri kullanılarak belirlenmiştir.

Uzaktan algılama teknikleri kullanılarak uydu görüntülerinden elde edilen sayısal veriler ile mevcut konum verileri bir araya getirilmiş, "Konum ve Çevre" ile "Rekreasyon Olanakları" ana kodları baz alınarak önemli noktalar gruplandırılmıştır. TKGM üzerinden indirilen veriler, ArcGIS Pro programı kullanılarak "Konum ve Çevre" ile "Rekreasyon Olanakları" ana kodlarıyla ilişkilendirilerek kodlama haritası oluşturulmuştur.

Harita 1: Gülhane Parkı ve Çevresinin Kod Haritası

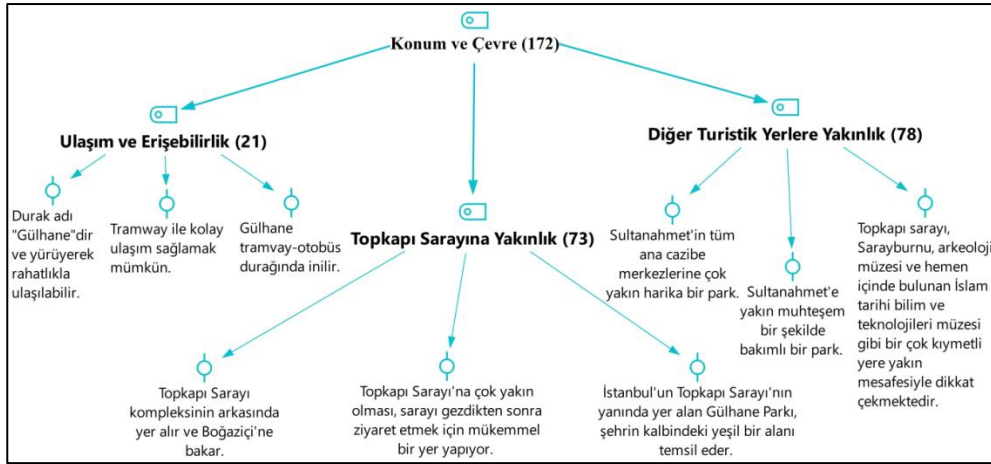
Kaynak: TKGM'den elde edilen veriler kullanılarak yazar(lar) tarafından oluşturulmuştur.

Harita 1'e göre, Gülhane Parkı'nın raylı ulaşım ve otobüs duraklarına yakınlığının öne çıktığı ve bu durumun "Ulaşım ve Erişebilirlik" alt koduna yapılan yorumlarla uyumlu olduğu belirlenmiştir. Kod haritası incelendiğinde, "Topkapı Sarayı'na Yakınlık" ve "Diğer Turistik Mekânlara Yakınlık" alt kodlarına yapılan yorumlar, parkın Topkapı Sarayı, Ayasofya Camii, Sultanahmet Camii ve Yerebatan Sarnıcı gibi turistik mekânlara olan yakınlığıyla doğrulanmıştır. Ayrıca, parkın rekreasyon olanakları bakımından tarihî mekânları ziyaret ederken dinlenme imkânı sunan bir yer olarak değerlendirilmesi ve içindeki tarihî yapılar ile turistik mekânların varlığı, piknik yapmak için uygun bir alan olduğunu ve benzersiz bir boğaz manzarası sunduğunu gösteren yorumlar da kod haritasıyla desteklenmektedir. Bununla birlikte, parkın betonarme yapılar arasında bir yeşil alan olarak tanımlanması yorumları da harita analiziyle doğrulanmıştır.

4. Bulgular

Gülhane Parkı'nı ziyaret eden turistlerin yaptıkları yorumlar çerçevesinde toplamda 1499 bölüm kodlanmış, değerlendirmeler yapılmış ve şemalar hâlinde sunulmuştur. İncelenen 403 yorum aynı zamanda oluşturulan kodlar çerçevesinde sayısal olarak da değerlendirilmiştir. Şekil 1'de Gülhane Parkı'nı ziyaret eden turistlerin parkın konumuna dair yorumlarının kodlu bölüm sayısına göre sınıflandırılması gösterilmiştir.

Şekil 1: Gülhane Parkı'nı Ziyaret Eden Turistlerin Parkın Konumuna Dair Yorumlarının Kodlu Bölüm Sayısına Göre Sınıflandırılması- Kod Alt Kod Bölümler Modeli

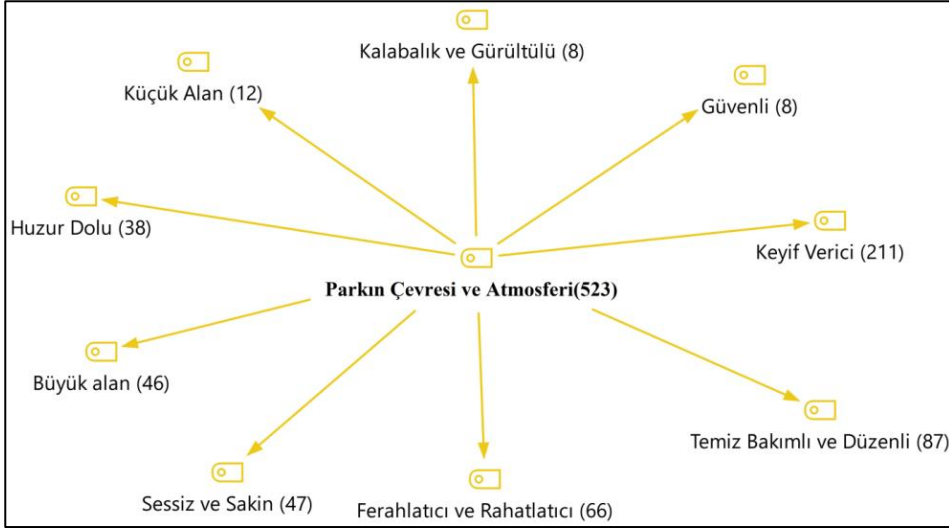

Kaynak: Program çıktılarına göre yazar(lar) tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 1'de sunulan verilere dayanarak, Gülhane Parkı'nı ziyaret eden turistlerin parkın konumu hakkında yaptıkları yorumların kodlu bölümler modeli incelenmiştir. Bu analize göre, ziyaretçi yorumlarının %45'i parkın diğer turistik yerlere yakınlığından bahsetmişlerdir. Diğer bir ifade ile turistlerin en sık yaptıkları yorumlar "Diğer Turistik Yerlere Yakınlık" alt kodunda yoğunlaşmaktadır. Bu durum, turistlerin parkın çevresindeki diğer önemli turistik noktalara olan yakınlığını vurguladıklarını göstermektedir. İkinci sırada ise "Topkapı Sarayına Yakınlık" alt kodunda yapılan yorumlar gelmektedir. Ziyaretçi yorumlarının %42'si bu alt koda yoğunlaşmıştır. Bu da turistlerin parkın Topkapı Sarayı'na olan yakınlığına dikkat çektikleri görülmektedir. Ziyaretçi yorumlarının %13'ü ise "ulaşım ve erişebilirlik" kodu üzerindedir. Parka ulaşılabilirliğin tramvay veya otobüs ile sağlandığına dair bilgilerin de paylaşıldığı

belirtilmektedir. Bu yorumlar, turistlerin parkın konumu ve çevresi hakkında genel olarak olumlu ve bilgilendirici geri bildirimlerde bulduklarına işaret etmektedir.

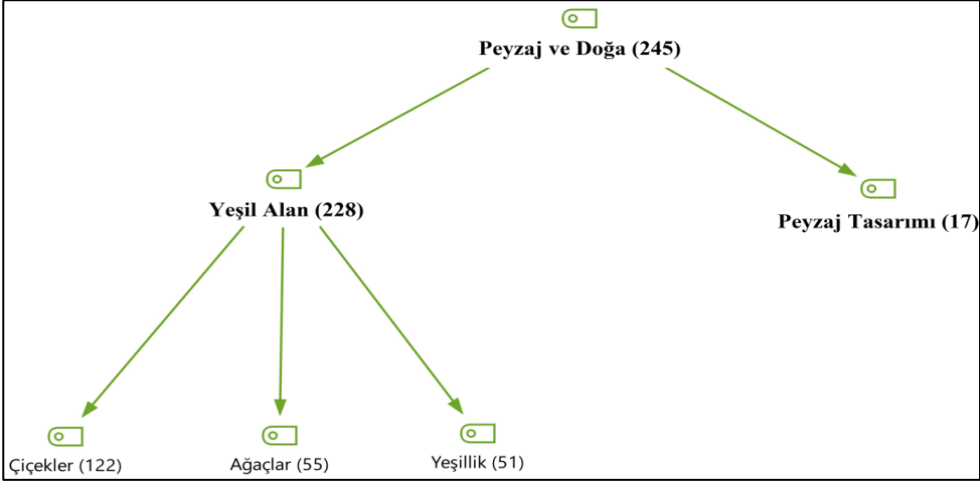
Şekil 2: Gülhane Parkı'nı Ziyaret Eden Turistlerin Parkın Çevresi ve Atmosferine Dair Yorumlarının Kodlu Bölüm Sayısına Göre Sınıflandırılması- Kod Alt Kod Bölümler Modeli

Kaynak: Program çıktılarına göre yazar(lar) tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 2'de sunulan verilere göre, Gülhane Parkı'nı ziyaret eden turistlerin parkın çevresi ve atmosferi hakkındaki yorumlarının kodlu bölümler modeli incelenmiştir. Analize göre, ziyaretçi yorumlarının %40'ı parkın keyif verici bir atmosfere sahip olduğunu belirtmişlerdir. Bu, parkın ziyaretçilere keyifli ve hoş bir deneyim sunduğunu göstermektedir. İkinci sırada, katılımcıların parkın temiz, düzenli ve bakımlı (%17) olduğundan bahsettikleri bölümlerin kodlandığı görülmektedir. Bu da parkın bakımının düzenli ve temiz olduğu yönünde olumlu geri bildirimlerin olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ziyaretçi yorumlarının %13'ü parkın ferahlatıcı ve rahatlatıcı özelliklerine vurgu yapmışlardır. Ziyaretçiler burayı sıcak yaz günlerinde serinlemek için sığındıkları bir vaha olarak nitelendirmişlerdir. Sessiz ve sakin (%9), huzur dolu (%7) ve güvenli (%1,5) bir atmosfere sahip olduğu yorumları da dikkat çekmektedir. Bu veriler, Gülhane Parkı'nın genel olarak ziyaretçilere keyifli, temiz, ferah ve huzur dolu bir ortam sunduğunu göstermektedir. Buna karşılık, parkın küçük (%2), kalabalık ve gürültülü (%1,5), olduğuna dair bazı olumsuz yorumlar da yapılmıştır. Ancak bu yorumların sayısının oldukça az olduğu görülmektedir. Çok az bir kesim parkın güvenli (%1,5) olduğunu belirtmiştir. Bu, parkın güvenlik açısından ziyaretçiler için endişe verici bir durumda olmadığını göstermektedir. Sonuç olarak, ziyaretçilerin büyük çoğunluğunun parkın atmosferinden memnun olduğu görülmektedir.

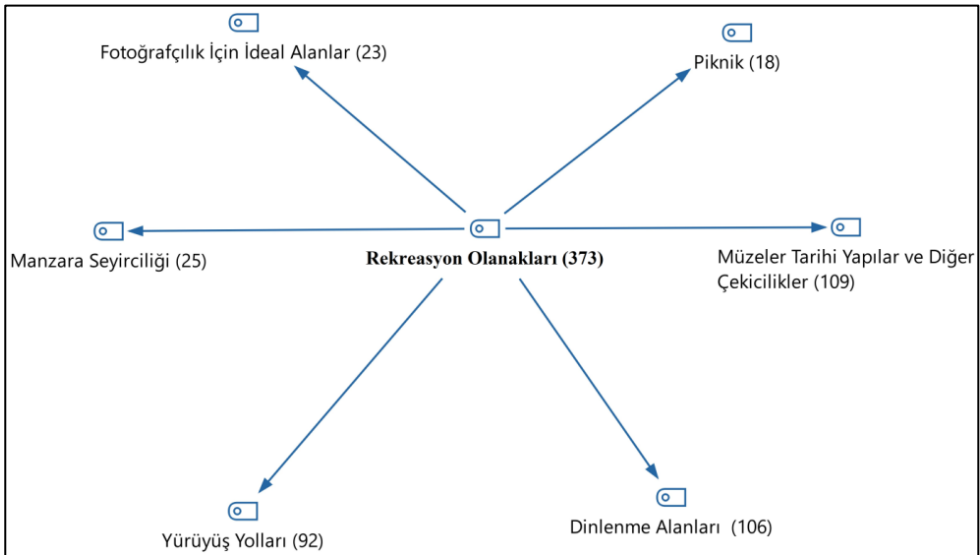
Şekil 3: Gülhane Parkı'nı Ziyaret Eden Turistlerin Parkın Peyzaj ve Doğasına Dair Yorumlarının Kodlu Bölüm Sayısına Göre Sınıflandırılması- Hiyerarşik Kod Alt Kod Modeli

Kaynak: Program çıktılarına göre yazar(lar) tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 3'te ziyaretçilerin Gülhane parkının peyzaj ve doğasına dair yorumları gösterilmektedir. Ziyaretçi yorumlarının %93'ü parkın yeşil alanlarına yönelik iken %7'si peyzaj tasarımına yöneliktir. Bu analize göre, yeşil alan kodu altında "çiçekler", "ağaçlar" ve "yeşillik" kavramlarına vurgu yapıldığı görülmektedir. Peyzaj tasarımına dair yorumlara ilişkin bazı örnekler verilecek olursa; "Park aynı zamanda surlarla çevrili ve tarihî savunma duvarları, yüzyıllık çınar ağaçları ve dikkatlice düzenlenmiş peyzajıyla göz ve ruh için keyifli bir atmosfer sunar.", "Doğal peyzajıyla güzel bir yerdir.", "Peyzaj çalışmaları sürekli yapılıyor." vb. yorumların yapıldığı anlaşılmaktadır.

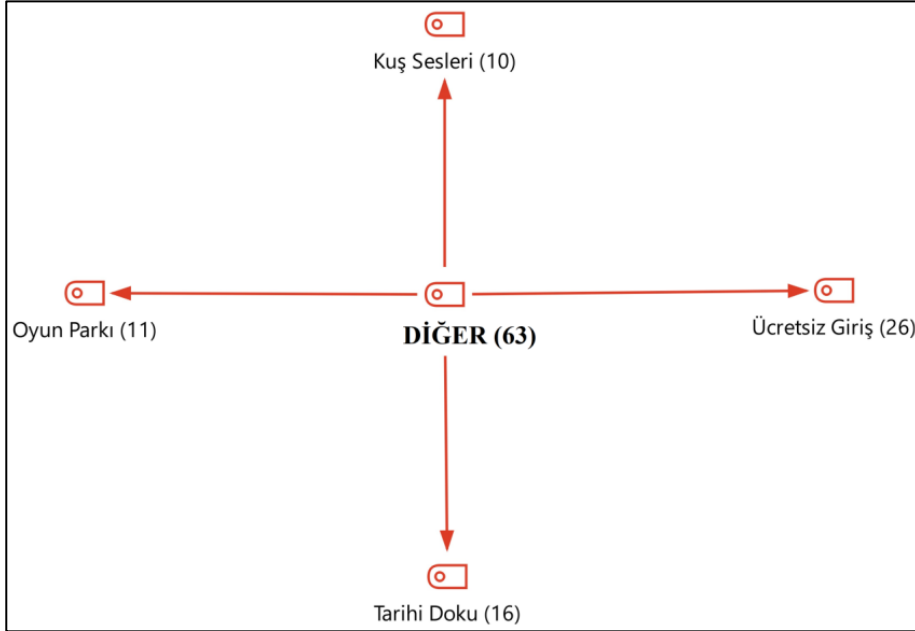
Şekil 4: Gülhane Parkı'nı Ziyaret Eden Turistlerin Parkın Rekreasyon Olanaklarına Dair Yorumlarının Kodlu Bölüm Sayısına Göre Sınıflandırılması- Kod Alt Kod Bölümler Modeli

Kaynak: Program çıktılarına göre yazar(lar) tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 4'ün analizine göre, ziyaretçilerin Gülhane Parkı'ndaki rekreasyon olanaklarına dair yorumlarının kodlu bölümlerine odaklanılmıştır. Analize göre, rekreasyon olanakları bakımından "müzeler, tarihî yapılar ve diğer çekicilikler" bölümünün en fazla vurgulandığı görülmektedir. Ziyaretçi yorumlarının %29'u bu alana yöneliktir. Bu, parkın tarihî ve kültürel mirasının ziyaretçiler için önemli bir çekicilik olduğunu göstermektedir. İkinci sırada, ziyaretçilerin parkı "dinlenme alanı" olarak değerlendirdiği (%28) ve rekreasyon olanaklarına vurgu yaptığı tespit edilmiştir. Bu da parkın dinlenmek ve stresten uzaklaşmak isteyen ziyaretçilere uygun bir ortam sunduğunu göstermektedir. Ziyaretçi yorumlarının %25'i park içindeki "yürüyüş yollarına" odaklandığı ve bu yolların rekreasyon aktiviteleri için önemli olduğunu vurguladığı belirlenmiştir. Yürüyüş yolları, ziyaretçilere doğayla iç içe olma ve fiziksel aktivite yapma imkânı sunmaktadır. Daha sonra sırasıyla "manzara seyirciliği (%8)", "fotoğrafçılık için ideal alanlar (%6)" ve "piknik (%5)" gibi alt kodlara vurgu yapıldığı tespit edilmiştir. Bu alt kodlar, ziyaretçilerin parkı farklı şekillerde kullanarak keyifli zaman geçirdiğini ve çeşitli aktiviteler için uygun bir ortam sağladığını göstermektedir.

Şekil 5: Gülhane Parkı'nı Ziyaret Eden Turistlerin Gülhane Parkı ile ilgili Diğer Yorumların Kodlu Bölüm Sayısına Göre Dağılımları Kod Alt Kod Bölümler Modeli

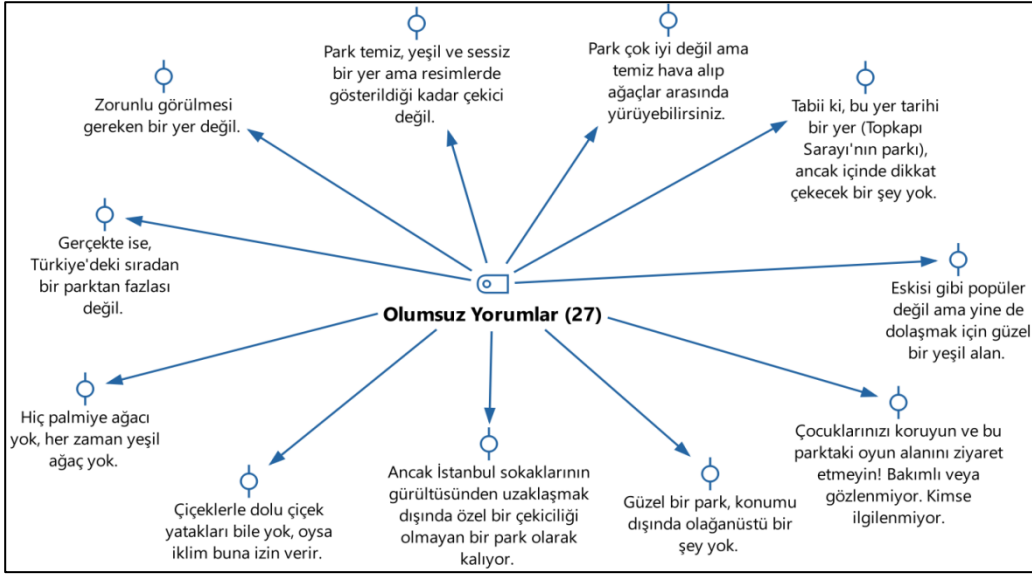

Kaynak: Program çıktılarına göre yazar(lar) tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 5'e göre, ziyaretçilerin Gülhane Parkı ile ilgili diğer yorumları incelendiğinde, yorumlarının %42'si parka ücretsiz giriş yapabileceklerini belirtmişlerdir. Bu, parkın ziyaretçiler için erişilebilir ve ekonomik bir seçenek olduğunu göstermektedir. Daha sonra, ziyaret eden turistlerin %25'i ise parkın tarihî dokusuna vurgu yapmışlardır. Bu ise, parkın tarihî ve kültürel öneminin ziyaretçiler tarafından takdir edildiği ve ziyaret etmeye değer bir alan olduğunu vurguladıklarına işaret etmektedir. Ayrıca, parkta çocuklar için bir oyun alanının bulunduğu (%17) ve bu alanın ziyaretçiler tarafından önemsendiği vurgulanmıştır. Bu da parkın aileler için uygun bir yer olduğunu göstermektedir. Son olarak, ziyaretçilerin parktaki kuş seslerine (%16) dikkat çektikleri görülmüş ve parkın doğal ve huzurlu bir ortam sunduğu belirtilmiştir.

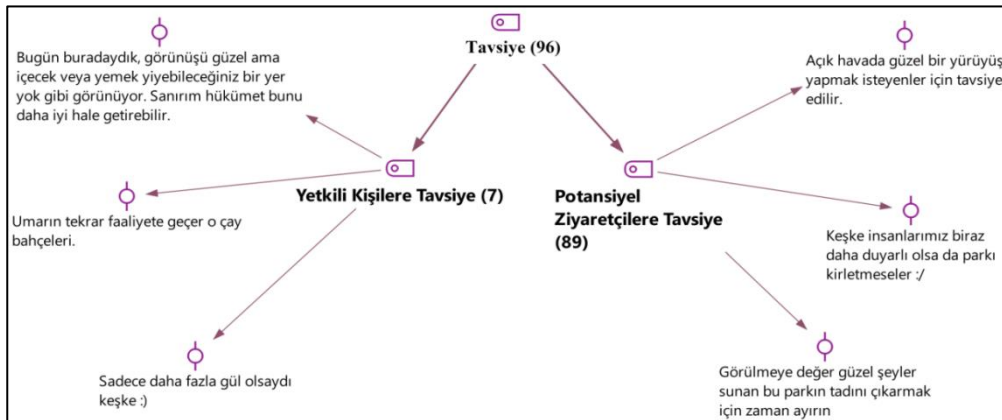
Şekil 6: Gülhane Parkı'nı Ziyaret Eden Turistlerin Gülhane Parkı İle İlgili Olumsuz Yorumlarının Kodlu Bölüm Sayısına Göre Dağılımları- Tek Vaka Modeli (Kodlu Bölümler)

Kaynak: Program çıktılarına göre yazar(lar) tarafından oluşturulmuştur.

Parkı ziyaret edenlerin %7'si parka dair olumsuz geri bildirimde bulunmuşlardır. Şekil 6'ya göre, ziyaretçilerin Gülhane Parkı ile ilgili olumsuz yorumları incelendiğinde; "Park temiz, yeşil ve sessiz bir yer ama resimlerde gösterildiği kadar çekici değil.", "Tabii ki, bu yer tarihî bir yer (Topkapı Sarayı'nın parkı), ancak içinde dikkat çekecek bir şey yok.", "Gerçekte ise, Türkiye'deki sıradan bir parktan fazlası değil." vb. yorumların yapıldığı görülmektedir. Ziyaretçilerin tarihî bir parkı ziyaret etmelerine rağmen parkın tarihî dokusuna işaret edebilecek dikkate değer yapıların olmadığı, özellikle parkın bazı bölgelerindeki peyzaj düzenlemeleri ve bakım eksiklikleri hakkında geri bildirimler alınmıştır. Bu olumsuz geri bildirimlerin, parkın belirli alanlarındaki bakım ve estetik düzenlemelerle ilgili olduğu vurgulanmıştır.

Şekil 7: Gülhane Parkı'nı Ziyaret Eden Turistlerin Gülhane Parkı ile İlgili Tavsiyelerinin Kodlu Bölüm Sayısına Göre Dağılımları- Kod Alt Kod Bölümler Modeli

Kaynak: Program çıktılarına göre yazar(lar) tarafından oluşturulmuştur.

Şekil 7'de yorumcular Gülhane Parkı ile ilgili 96 ifade kullanarak hem parkı ziyaret etmeyi düşünen potansiyel ziyaretçilere (%93) hem de yetkililere (%7) tavsiyelerde bulunmuşlardır. Yazılan tavsiye içerikli yorumların çoğunluğu potansiyel ziyaretçilere yöneliktir. Yorumlardan bazıları şöyledir: "Görölmeye değer güzel şeyler sunan bu parkın tadını çıkarmak için zaman ayırın.", "Keşke insanlarımız biraz daha duyarlı olsa da parkı kirletmeseler.", "Açık havada güzel bir yürüyüş yapmak isteyenler için tavsiye edilir." vb. yorumlardır. Yetkili kişilere yönelik ziyaretçilerin yazdıkları yorumlarda; "Bugün buradaydık, görünüşü güzel ama içecek veya yemek yiyebileceğiniz bir yer yok gibi görünüyor. Sanırım hükümet bunu daha iyi hâle getirebilir.", "Umarım tekrar faaliyete geçer o çay bahçeleri.", "Sadece daha fazla gül olsaydı keşke :)" vb. ifadeler kullanıldığı görölmektedir.

5. Sonuç ve Öneriler

Gülhane Parkı'nı ziyaret eden turistlerin yaptıkları yorumların analizi sonucunda parkın genel olarak olumlu bir izlenim bıraktığı anlaşılmaktadır. Turistler, parkın konumuyla ilgili olarak çevresindeki diğer turistik yerlere yakınlığını ve özellikle Topkapı Sarayı'na olan erişim kolaylığına vurgu yapmışlardır. Ayrıca, parkın ulaşım imkânlarının tramvay ve otobüs gibi toplu taşıma araçlarıyla sağlanması da olumlu geri bildirimler almıştır.

Parkın çevresi ve atmosferiyle ilgili yapılan yorumlarda, ziyaretçilerin parkın keyif verici atmosferini, temizliğini, düzenini ve bakımını olumlu buldukları gözlemlenmiştir. Ziyaretçiler, parkın ferah ve huzurlu bir ortam sunduğunu, sessiz ve sakin bir atmosfere sahip olduğunu ve doğayla iç içe bir deneyim yaşattığını belirtmişlerdir. Bazı olumsuz yorumlar olsa da genel olarak parkın atmosferinden memnuniyet ifade edilmiştir. Bu çalışmada ziyaretçilerin parkı huzurlu, sakin ve doğayla iç içe bir atmosfer sunduğu için tercih ettikleri görölmektedir. Bu durum, Yücedağ ve Yelsiz'in (2022) Gölcük Tabiat Parkı çalışmasındaki sonuçlarla uyumludur; ziyaretçilerin çoğunluğu, parkı "sakin ve huzurlu bir ortam" sunduğu için tercih ettiklerini belirtmiştir. Antalya Atatürk Kültür Parkı'nın sağladığı rekreasyonel ve ekosistem hizmetlerine yönelik kullanıcı görüşlerini belirlemeyi amaçlayan Akbulut ve Topay (2020) tarafından yapılan çalışmada %25,5 oranındaki kullanıcılar parkı temiz hava almak ve stresten uzaklaşmak amacıyla tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Benzer şekilde bu çalışmada da parkın ferah ve doğayla iç içe bir deneyim sunduğu, temizliği ve atmosferinin ziyaretçiler tarafından olumlu karşılandığı görölmektedir.

Peyzaj ve doğa unsurlarına dair yapılan yorumlarda, ziyaretçilerin parkın çiçekler, ağaçlar ve yeşilliklerle donatılmış peyzajını beğendikleri ve doğal güzelliklerin keyifli bir atmosfer oluşturduğunu vurguladıkları görölmüştür. Parkın sunduğu doğal ortam şartları ziyaretçilerin huzur ve memnuniyet algısını olumlu yönde etkilediği görölmektedir. Bu bulgular Tepe'nin (2010) gerçekleştirdiği araştırma bulguları ile örtüşmektedir. Tepe'nin çalışmasında Gülhane Parkı'nı kullanan katılımcıların yenileme çalışmalarında parkın yeşil alan miktarının artırıldığı düşüncesine %85'inin katıldığı görölmektedir. Bu iki çalışma sonuçları Gülhane Parkı'nın doğal unsurlarının hem önceki yenileme süreçlerinde hem de günümüzde ziyaretçiler üzerinde olumlu bir etki yarattığını göstermektedir. Bu çalışmada elde edilen ziyaretçi yorumları da günümüzde bu algının devam ettiğini ve parkın peyzaj düzenlemelerinin ziyaretçilerin genel deneyimlerine katkı sağladığını doğrulamaktadır. Diğer yandan parkın rekreasyon olanaklarıyla ilgili yapılan yorumlarda, ziyaretçilerin parktaki müzeler, tarihî yapılar, dinlenme alanları, yürüyüş yolları ve piknik alanları gibi imkânlardan memnuniyet duydukları ve çeşitli aktiviteler için uygun bir ortam buldukları belirtilmiştir. Tepe'nin çalışmasındaki bulgular ile bu çalışmanın bulguları örtüşmektedir. Tepe (2010) çalışmasında katılımcıların Gülhane Parkı'nı kullanım amaçlarının dinlenme,

manzara seyretmek, yürüyüş yapmak, kitap okumak gibi faaliyetler olduğunu belirtmiştir.

Öte yandan Korkut ve arkadaşları (2021) tarafından yapılan çalışmada, İstanbul'un önemli kıyı rekreasyonu alanlarından biri olan Maltepe-Kartal kıyı bandını kullananların rekreasyonel memnuniyet düzeyleri ve tercih nedenleri incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre, alanı kullananların memnuniyet derecesinin yüksek olduğu, çoğunlukla dinlenmek, manzara izlemek, yürüyüş yapmak gibi amaçlarla alanı tercih ettikleri ve farklı rekreasyonel faaliyetlerden de yararlandıkları görülmüştür. Sayın ve Karadağ'ın (2016) yaptıkları araştırmada alandaki rekreasyonel faaliyetlerin geliştirilmesi sürecinde, ziyaretçilerin beklentilerinin karşılanmasına katkı sağlamak amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ziyaretçiler alana; doğal alanda bulunmak, yemek yemek, piknik yapmak, fotoğraf çekmek, arkadaş grubu tercihi, kaliteli zaman geçirmek, yeni deneyimler kazanmak, şehirden uzaklaşmak başta olmak üzere, çocukları doğal alana getirmek, yeni insanlarla tanışmak, sağlık durumu sebebiyle, organizasyonlara katılmak, bilimsel araştırma yapmak, ata binmek ve faytonla gezmek amacıyla geldiklerini belirtmişlerdir. Korkut ve arkadaşları (2021) ile Sayın ve Karadağ'ın (2016) çalışma bulguları bu çalışma bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Gülhane Parkı ile ilgili diğer yorumlarda, ziyaretçilerin parkın ücretsiz giriş imkânını, tarihî dokusunu, çocuklar için oyun alanlarını ve doğal huzurlu ortamını takdir ettikleri gözlemlenmiştir. Ayrıca, parkın güvenliği ve çekiciliği konularında da olumlu geri bildirimler alınmıştır. Ziyaretçiler parkı ziyaret edecek kişilere parkın görülmeye değer bir yer olduğu yönünde tavsiyede bulunmuşlardır. Park yönetimine de bazı düzenlemelerin yapılması gerektiği yönünde tavsiyelerde bulunmuşlardır. Aylan ve Kaya (2020) tarafından yapılan çalışmada da benzer bulgular elde edilmiştir. Çalışmada, Sinop Cezaevi hüzün turizmi açısından tripadvisor yorumları incelenmiş ve ziyaretçilerin potansiyel ziyaretçilere ve müze yönetimine dair tavsiyelerde buldukları görülmüştür. Ayrıca ücret, ulaşım, müzekart gibi yorumların diğer kod adı ile kodlandığı görülmektedir.

Sonuç olarak Gülhane Parkı'na yönelik olarak gerçekleştirilen yorumlarda; İstanbul'un önemli turistik noktalarına yakınlığı, toplu taşıma araçlarıyla ulaşımın kolaylığı vurgulanmıştır. Ayrıca parkın ferah, huzurlu ve doğayla iç içe bir atmosfer sunduğunu, temizliği ve bakımıyla dikkat çektiğini belirterek peyzaj düzenlemelerini genel anlamda beğenildiği görülmektedir. Park içerisinde çeşitli rekreasyon imkânların (tarihî yapılar, müzeler, dinlenme ve yürüyüş alanları vb.) varlığından bahsedilmiş ve parkın halka açık ve ücretsiz olması hem yerel halk hem de turistler için önemli bir çekim noktası olduğu vurgulanmıştır. Ziyaretçiler parkın güvenli bir ortam sunduğunu ve çocuklar için uygun oyun alanlarının bulunduğunu, parkın tarihî dokusu ve doğal ortamı ile ziyaretçilerin ilgisini çektiğini de ifade etmişlerdir. Parka yönelik olarak olumsuz geri bildirimlerde mevcuttur. Ziyaretçi yorumlarında bakım eksiklikleri ve düzensizliklerinden ve rekreasyon alanlarının yetersiz kalması durumundan bahsedilmiştir. Bu olumsuzluklar park yönetimine gelecekteki bakım ve düzenleme çalışmaları için dikkate değer hususlar olarak ele alınması gerektiği belirtilmiştir.

Bu tespitler, Gülhane Parkı'nın İstanbul'un tarihî ve kültürel önemine katkı sağlayan, ziyaretçilere çeşitli aktiviteler sunan ve doğal güzellikleriyle dikkat çeken bir rekreasyon ve turizm alanı olduğunu göstermektedir. Parkın sunduğu imkânların ziyaretçiler tarafından olumlu bir şekilde karşılanması, park yönetimine gelecekteki geliştirme çalışmalarında rehberlik edebilecek önemli ipuçları sunmaktadır.

Park yönetimi, ziyaretçi geri bildirimlerini dikkate alarak parkın kalitesini artırmaya ve ziyaretçilere daha iyi bir deneyim sunmaya yönelik adımlar atabilir. Ayrıca, parkın tarihi ve kültürel değerlerinin korunması ve gelecek nesillere aktarılması için yapılan çalışmaların devam etmesi gerekmektedir. Bu çalışma kapsamında yetkililere aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Gülhane parkında var olan rekreasyonel imkânlar geliştirilerek yeni etkinlikler eklenerek rekreasyon fırsatları geliştirilebilir. Örneğin çocuk ve gençler için daha fazla eğlence alanları, spor sahaları, sosyal ve kültürel etkinliklere (açık hava tiyatrosu, konserler, film festivalleri, sergiler, kitap fuarları vb.) ev sahipliği yapılabilir.

- Ziyaretçilerin çoğunluğu parkın temiz ve bakımlı olmasından memnun olduklarını belirtmişlerdir. Ziyaretçi memnuniyetinin devamlılığını sağlamak adına ziyaretçilerin parkı yoğun ziyaret ettikleri dönemlerde parkın bakım ve temizliğine daha fazla odaklanılmalı, eksiklikler giderilmeli ve yeşil alanlara yönelik düzenli bakım çalışmaları sağlanmalıdır.

- Park içerisine yerleştirilecek yönlendirme işaretleri, bilgilendirme panoları ve akıllı harita uygulamaları ile ziyaretçilerin park içerisindeki tarihi mekânlara ve rekreasyon alanlarına erişimini kolaylaştırabilir.

- Ziyaretçi yorumlarında Gülhane Parkı'nın İstanbul'un önemli turistik yerlere yakınlığından ve ulaşım kolaylığından bahsedilmiştir. İstanbul'daki diğer turistik yerler ile Gülhane parkı arasındaki entegrasyon sağlanmalıdır. Örneğin, İstanbul'daki diğer turistik mekânlarda Gülhane parkına yönelik tanıtım afişleri asılabilir ve ulaşımın o noktalardan nasıl sağlanacağı bilgisi verilebilir. Böylece sahaya daha fazla turist çekilebilir. Aynı zamanda turistleri yönlendirebilecek mobil uygulamalar, sanal turlar, QR kodlar veya NFC etiketleri ile bilgi erişimi kolaylaştırılabilir.

- Gülhane Parkı'nın doğal ve tarihi dokusuna zarar vermeyecek sürdürülebilir yönetim stratejileri geliştirilmelidir. Parkın ekolojik dengesini koruyan ve karbon ayak izini minimum seviyeye indirebilecek yeşil uygulamalar desteklenmelidir. Örneğin, yeşil çatı ve dikey bahçe uygulamaları, sürdürülebilir sulama sistemleri, güneş sistemi ile aydınlatma, yerel bitki kullanımı, park içi ulaşımında elektrikli araç ve bisiklet temini vb. uygulamalar düşünülebilir. Ayrıca çevre bilinci konusunda ziyaretçiler bilgilendirilerek daha duyarlı olmaları yönünde çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

- Park yönetimi düzenli anket ve mülakat uygulamaları, geri bildirim kutuları, sosyal medya platformları üzerinden yapılan yorumları, Yelp, TripAdvisor, Google Reviews gibi platformlarda yapılan yorumları inceleyerek gelecekteki düzenlemeler idaha bilinçli bir şekilde gerçekleştirebilir.

6. Kaynakça

- Akbulut, Z., ve Topay, M. (2020). Antalya Atatürk Kültür Parkı Örneğinde Rekreasyonel Ekosistem Hizmetlerinin Değerlendirilmesi, *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 5(1), 64-80. <https://doi.org/10.30785/mbud.716595>.
- Aksoy, Y., ve Samur, D. (2012). Ekoparklar. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi*, 4(15), 61-80.
- Aslanoğlu Evyapan, G. (1972). *Eski Türk Bahçeleri ve Özellikle Eski İstanbul Bahçeleri*. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

- Aylan, S. ve Kaya, İ. (2020). Bir Hüzün Turizmi Destinasyonu Olarak Ulucanlar Cezaevi Müzesi Ziyaretçilerinin Elektronik Yorumlarının İçerik Analizi. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 488-504.
- Başşüllü, B. (2019). *İstanbul'da Tarihi Kent Parkları İçin Yeşil Rota Önerisi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Büyükoztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dedeoğlu, İ. (2006). *Kentsel Yeşil Alanların Gece Kullanımında Dış Aydınlatmanın Önemi ve Yöntemi: Gülhane Parkı Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, BÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Engin, O. N. (1996). İstanbul Şehreminleri. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları, No:38, İstanbul.
- Erdoğan Onur, B., ve Demiroğlu, D. (2016). Kentsel Sürdürülebilir Mekânlar: Ekolojik Parklar. *Journal of the Faculty of Forestry Istanbul University*, 66(1), 340-355. <https://doi.org/10.17099/jffiu.47580>.
- Erdoğan, M. (1958). Osmanlı Devrinde İstanbul Bahçeleri. *Vakıflar Dergisi*, 4 (1958), 149-182.
- Garipağaoğlu, N. (2013). Tarihi Kentiçi Parklarına Bir Örnek: İstanbul Gülhane Parkı. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (1), 151-186.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme* (Beşinci Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Karaküçük, S. ve Akgül, B.M. (2016). *Ekorekreasyon: Rekreasyon ve Çevre*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Konuk, H. (2023). *Gülhane Parkı'na biyopolitik bir bakış: Bahar ve Çiçek Bayramı'nda anlatılar, bedenler, iktidar*. V. Bingöl & G. Mater (Ed.), MİM-AD Yüksek Lisans Tezleri Sempozyumu-1: 29 Mayıs 2021 genişletilmiş özet kitabı (s. 35-41). Mimarlık Kültürü ve Mirası Araştırmaları Derneği.
- Korkut, C., Gültekin, P., ve Özdede, S. (2021). İstanbul Maltepe-Kartal Kıyı Şeridi Örneğinde Rekreasyonel Kullanıcı Memnuniyetinin Belirlenmesi ve Rekreasyon Olanaklarının Değerlendirilmesi. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormanlık Dergisi*, 17(2), 330-350.
- Kostof, S. (1992). *The City Assembled: The Elements Of Urban Form Through History*. Boston: Little, Brown and Company.
- Miles, M. B., ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook*. Sage: USA.
- Özdemir Şahin, H., ve Eşbah Tunçay, H. (2023). Kent Parklarının Tarihi Süreç İçerisindeki Roller ve Sürdürülebilir Kent Parkları. *Turkish Journal of Landscape Research*, 6 (2), 137-155.
- Özkaplan Yörüklü, N. (2021). İklim Değişikliği ve Küresel Isınma İçin Peyzaj Mimarlığı Stratejileri: İklim Değişikliği Politikaları Peyzaj Beyanı. *Peyzaj*, 3(1), 43-55.
- Öztürk, Y. (2018). Boş Zaman, Rekreasyon ve Turizm Kavramları Arasındaki İlişkinin Karşılaştırmalı Bir Analizi. *Sosyal, Beşerî ve İdari Bilimler Dergisi*, 1(2), 31- 42
- Sayın, Ş., ve Karadağ, A. A. (2016). Abant Tabiat Parkı Rekreasyonel Beklentilerinin Değerlendirilmesi. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormanlık Dergisi*, 12(2), 80-93.
- Spencer, L., Ritchie, J. ve O'Connor, W. (2003). *Analysis: Practices, Principles And Processes. In Qualitative Research Practice: A Guide For Social Science Students And Researchers*. Sage: London
- Subaşı, M. ve Okumuş, K. (2017). Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (2), 419-426.
- T.C. Milli Saraylar Başkanlığı, Erişim: <https://www.millisaraylar.gov.tr/Lokasyon/2/topkapi-sarayi>.

- Tepe, A. C. (2010). *Tarihi Gülhane Parkı Yenileme Çalışmaları ve Kullanıcı Memnuniyeti*. Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Turna, T. ve Solmaz, A. (2022). Sürdürülebilir Kent Yönetimi ve Yeşil Altyapı Kavramı Kapsamında Çevreci Yaklaşımlar: İskenderun Örneği. *DÜMF MD*, 13(4), 739–748.
- Uras, R. B. (2023). Topkapı Sarayı Fatih Köşkü ve Gülhane Parkı Arasında Kalan Set Duvarlarının ve Zeminin Güçlendirilmesi İşi Kapsamında Yapılan Mühendislik Çalışmaları. *Milli Saraylar Sanat Tarih Mimarlık Dergisi*, (25), 65-75.
- Vaismoradi, M., Turunen, H. ve Bondas, T. (2013). Content Analysis And Thematic Analysis: Implications For Conducting A Qualitative Descriptive Study. *Nursing and Health Sciences*, 15(3), 398-405.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (9. Genişletilmiş Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Yıldız, Z. ve Kalağan, G. (2008). Alternatif Turizm Kavramı ve Çevresel Etkileri. *Yerel Siyaset Dergisi*, 42-44, https://www.academia.edu/3223882/Alternatif_Turizm_Kavram%C4%B1_ve_%C3%87evresel_Etkileri.
- Yücedağ, C., ve Yelsiz, M. Ş. (2022). Gölcük Tabiat Parkı Rekreatif Kullanımının Ziyaretçiler Tarafından Değerlendirilmesi. *Journal of Architectural Sciences and Applications*, 7(2), 528-541. <https://doi.org/10.30785/mbud.1113283>.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.	Bilgilendirilmiş Onam Formu: Kamuya açık veriler kullanılarak yürütüldüğü için bilgilendirilmiş onam formu kullanılmamıştır.
Teşekkür:	Araştırmacıların Katkı Oranı: Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sağlamıştır. 1. Yazar %50; 2. Yazar %50
Destek Bilgisi: Herhangi bir kurum ve/veya kuruluştan destek alınmamıştır.	Etik Kurul Onayı: Bu çalışma, kamuya açık veriler kullanılarak yürütülmüş olup etik kurul onayı gerektirmemektedir.
Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.	